

LOYIHA FAOLIYATI BOSHLANG'ICH SINIF BOLALARDA MAS'ULIYATNI TASHKIL VOSITASI SIFATIDA

Sobirjonova Nodirabegim Hayotillo qizi

ADU boshlang'ich ta'lim va sport tarbiyaviy ishi yo'nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.5595033>

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 15-oktabr 2021

Ma'qullandi: 20- oktabr 2021

Chop etildi: 25- oktabr 2021

KALIT SO'ZLAR

loyiha faoliyati,
boshlang'ich sind,
mas'uliyat, pedagogik
texnologiya, sinfdan
tashqari ishlar, loyiha
turlari.

ANNOTATSIYA

Pedagogik bilimlar tarkibidagi ta'lim loyihalari metodikasining o'ziga xos xususiyatlarini ko'rib chiqishda, pedagogik usul va texnologiyani qiyosiy tahlil qilishda asosiy xususiyatlarni aniqlash zarur. Maqolada loyiha faoliyati boshlang'ich sinif bolalarda mas'uliyatni tashkil vositasi sifatida o'rganiladi..

Pedagogikadagi texnologiya fenomeni pedagogika fanining hozirgi rivojlanish bosqichida tobora ommalashib bormoqda. Ko'pgina innovatsion ta'lim loyihalari va ishlanmalari tarkibida "pedagogik texnologiya" tushunchasi nazariya va metodologiyada sodir bo'layotgan jarayonlarning o'ziga xos xususiyatlarini ochib beradigan asosiy elementga aylanadi. Shu bilan birga, bu konsepsiya nazariy yo'naltirilgan dissertatsiya tadqiqotlariga ham, uslubiy nashrlarga ham, professional amaliy tadqiqotlarga ham, XXI asr ta'limining axborot va ijtimoiy-madaniy komponentlarini hisobga olgan holda zamonaviy ta'lim haqiqatining o'ziga xos xususiyatlarini ko'rib chiqishga bag'ishlangan maqolalarga ham ta'sir qiladi.

Zamonamizning ijtimoiy-madaniy ta'lim makonining tuzilishida topilgan ma'lumotlarga asoslanib, pedagogik modellashtirish jarayonida pedagogik texnologiya kontsepsiyasini shunday xususiyatlar, xususiyatlar, xususiyatlar va o'rganilayotgan tadqiqot ob'ektining xususiyatlari, bu uning ichki tuzilishi va ishlash tamoyillarini tuzishga va ushbu printsiplar tizimini kundalik voqelik hodisalari bilan shartlangan ma'lum bir ijtimoiy-madaniy hodisa shaklida amalga oshirishga imkon beradi [1, B. 314].

O'quvchilarning loyiha faoliyati o'zaro bog'liq bo'lgan turli xil pedagogik texnologiyalarni, masalan, tadqiqot, ko'p darajali, o'quvchilarga yo'naltirilgan, o'qitish texnologiyasini hamkorlikda qo'llash imkonini beradi. Loyihada

ishlashning umumiy maqsadlari, yondashuvlari fikrlaydigan odamlar-o'qituvchilar va o'quvchilar jamoasini shakllantirishga yordam beradi, bu esa pedagogik mahoratni oshirishni, o'quvchilar tomonidan yuqori sifatli integratsiyalashgan bilim va ko'nikmalarni olishini ta'minlaydi. amaliy mashg'ulotlar, ta'lim maydonini kengaytirish.

Kichik maktab o'quvchilarida mas'uliyatni shakllantirish yo'nalishidagi loyiha faoliyatining afzalligi shundaki, o'quvchilar yakuniy natijani o'z ko'zlari bilan ko'rishadi - ular o'z qo'llari bilan yasagan narsalarini kundalik hayotda ishlatishadi. va buning uchun ko'p ishlashga arziydi [2, B. 38]. O'z qo'lingiz bilan go'zallik yaratish odamni o'z ko'zida yuksaltiradi, axloqiy tarbiyalaydi.

O'quvchilarning mas'uliyatini shakllantirish loyihasida ishlash uchun zarur bo'lgan yana bir shart - bu, ayniqsa, boshlang'ich maktab yoshida, ota - onalarning yordami, ota - onalarning ishga jalb qilinishi. Shunday qilib, boshlang'ich maktabda loyiha faoliyatining uchinchi predmeti – ota - onalar [3, B. 61].

Agar loyiha sinf, sinfdan tashqari va darsdan tashqari mashg'ulotlar kombinatsiyasi tarzida amalga oshirilsa, ota - onalarni loyihalash jarayoniga jalb qilish maqsadga muvofiqdir. Shu bilan birga, ota - onalar loyiha ko'p qismini o'z zimmasiga olmasligini ta'minlash muhim, aks holda loyiha uslubining g'oyasi buziladi. Ammo maslahat, ma'lumot va ota - onalarning qiziqishlarini namoyon etishda yordam berish, loyiha faoliyatini amalga oshirishda maktab o'quvchilarining motivatsiyasini saqlash va mustaqilligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Ota - onalarning yordami, ayniqsa, bolalar loyiha ustida ishlashda birinchi qadamlarni

qo'yganda bebahodir. Ushbu bosqichda ota - onalarning maxsus yig'ilishini o'tkazish juda muhim, unda ota - onalar loyiha uslubining mohiyati va uning bolalar shaxsiyatini rivojlantirishdagi ahamiyatini tushuntirishlari, loyiha faoliyatining asosiy bosqichlari va mumkin bo'lgan shakllar haqida gapirishlari kerak. unda ishtirok etish. Uchrashuvda siz ota - onalarga ma'lumotnomani taklif qilishingiz mumkin. Loyiha ustida ishlash jarayonida ota - onalar bir vaqtning o'zida bir nechta rollarni o'ynashi mumkin. Ular:

- maslahat berish;
- rejaning bajarilishini nazorat qilish;
- operatsion masalalarni hal qilish;
- loyihani dastlabki baholashda yordam berish;
- taqdimotni tayyorlashda ishtirok etish;
- eng mos ish, dam olish va ovqatlanish rejimini ta'minlash [4, B. 8].

Ko'rinib turibdiki, o'qituvchi, bolalar va ota - onalarning birgalikdagi ishi har bir o'quvchi uchun shaxsiy ta'lim yo'nalishini tuzish, individual ish uchun eng maqbul variantni tanlash imkonini beradigan eng qimmatli vosita hisoblanadi. Bundan tashqari, qo'shma ish har bir ishtirokchining bilimini o'zaro boyitadi. V.S. Yurkevich loyihalarning davomiyligi bo'yicha quyidagi tasnifini taklif qiladi:

1. Mini-loyihalar bitta darsga yoki undan kamroq vaqtga to'g'ri kelishi mumkin.
2. Qisqa muddatli loyihalar 4-6 ta dars ajratilishini talab qiladi. Darslar loyiha guruhi a'zolarining faoliyatini muvofiqlashtirish uchun ishlatiladi, ma'lumot yig'ish, mahsulot tayyorlash va taqdimot tayyorlashning asosiy ishi darsdan tashqari mashg'ulotlarda va uyda o'tkaziladi.

3. Haftalik loyihalar loyiha haftaligida guruhlarga bo'linadi. Ularning bajarilishi taxminan 30-40 soat davom etadi va menejer ishtirokida amalga oshiriladi.

4. Yillik loyihalar ham guruhda, ham yakka tartibda amalga oshirilishi mumkin. Butun yil davom etadigan loyiha - muammo va mavzuni aniqlashdan tortib taqdimotgacha sinfdan tashqarida amalga oshiriladi.

5. Miqdoriy tarkibi ajratiladi: individual, juftlik va guruhli loyihalar.

6. Talabalarning dominant faolligiga ko'ra, loyihalar quyidagilarga bo'linadi.

7. Tadqiqot loyihasi. Uning tuzilishi ilmiy tadqiqotlarga o'xshaydi. U tanlangan mavzuning dolzarbligini isbotlashni, muammoni yoritishni va tadqiqotning maqsadi va vazifalarini belgilashni, tadqiqot usullarini, axborot manbalarini, majburiy gipotezani va ko'rsatilgan muammoni hal qilish usullarini, muhokama qilingan natijalarni tahlil qilishni o'z ichiga oladi.

8. Ijodiy loyiha. Qizig'i shundaki, uning ishtirokchilari o'yin sharoitida turli xil ijtimoiy yoki ishbilarmonlik aloqalarini tiklash uchun adabiy yoki tarixiy qahramonlar rolini o'ynaydilar. Bu erda ijodkorlik darajasi juda yuqori, lekin dominant faoliyat hali ham rol o'ynaydi. Rolli o'yinlardan farqli o'laroq, bunday turdagi loyihalarda qahramonlar nafaqat o'z rollarini o'ynaydilar, balki ularning taklif qilingan vaziyatlarda mumkin bo'lgan xatti-

harakatlarining tabiatini, nutqining o'ziga xos xususiyatlarini, odob-axloq qoidalarini va boshqalarni o'rganadilar.

9. Amaliyotga yo'naltirilgan loyiha. Bu loyiha ishtirokchilari yoki tashqi mijozlarning manfaatlarini aks ettiruvchi ijtimoiy muammolarni hal qilishga qaratilgan. Bu loyihalar o'z ishtirokchilari faoliyati natijasi bilan ajralib turadi, ular boshidanoq aniq belgilangan bo'lib, undan sinf, maktab, mikrorayon, shahar, shtat hayotida foydalanish mumkin. Loyihaning qiymati mahsulotni amalda qo'llash haqiqatida va uning berilgan muammoni hal qilish qobiliyatida yotadi. Bunday loyiha puxta o'ylangan tuzilmani, hatto uning ishtirokchilarining har birining funktsiyalari aniqlangan ssenariyni, aniq xulosalarni va yakuniy mahsulotni loyihalashda har birining ishtirokini talab qiladi.

10. Axborot loyihasi. Bu loyihaning bir turi bo'lib, dastlab qandaydir ob'ekt, hodisa haqida ma'lumot to'plashga qaratilgan; loyiha ishtirokchilarini ushbu ma'lumotlar bilan tanishtirish, uni tahlil qilish va keng omma uchun mo'ljallangan faktlarni umumlashtirish. Bunday loyihalar, tadqiqot loyihalari kabi, puxta o'ylangan tuzilmani, yo'l davomida tizimli tuzatish imkoniyatini talab qiladi. Ish natijasi mavhum, ma'ruza, maqola va boshqalar bo'lishi mumkin. [5, B. 33-34].

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Вершинина Л.В., Максимова И.Е. Педагогические условия организации процесса воспитания ответственности у младших школьников из неблагополучных семей в учебной деятельности. Известия Самарского научного центра Российской академии наук. – 2013.
2. Зуев А.М. Проектная деятельность в образовательном процессе. Основы безопасности жизни. – 2014. – №1.

3. Васинович М.А. Современная психология и педагогика: проблемы и решения. – Новосибирск : СибАК, 2017.
4. Чуева М.Ю. От проблемы выбора к осознанности и ответственности. Опыт применения в высшей школе. Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии. – 2013. – №5.
5. Юркевич В.С. Об индивидуальном подходе в воспитании волевых привычек. – Москва: Знание, 2016.